

HATÁRÉRZET

Kántor Ágnes
festőművész kiállítása

Reök Palota, Szeged

2017. február 2 – március 19.

Határéretet - pontos a cím. Kiválóan érzékelteti a most kiállított, különböző alkotói periódusokon átívelő, mintegy 70 kép közös érzületét, vagy ha úgy tetszik, szellemi síkját, s nem is szólva akkor még azokról határokról és arról a most aktuálisan is épp születőben lévő pontról, amely az egyes műveket a periódusoktól elválasztja, és új irányokat jelölhet ki a művész számára. Mit is jelent ez? A határ érzékelése, úgy tűnik, épp ellentéte a határtalanságnak. A „határ” a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint: „azon vonal, mely kijelöli, meddig hat valaminek ereje, működése, terjedelme”) Képzelt vagy valódi vonal, mely valamely fekvő birtokot, térséget körülvesz, s más birtoktól, térségtől elválaszt. Így Ország határa. Vármegye, város, falu határa.” Ezen elválasztó vonalat itt-ott kimutató jel, pl. fa, halom, kerítés.) Egész földterület, melyet végvonalak és jelek vesznek körül, amilyenek egyes városokhoz, falukhoz, pusztákhoz tartozó földek, rétek, legelők, erdők stb. összessége.” De átvitt értelemben korlát, megszorítás, amelyet alábbi kifejezések tük-

Kántor Ágnes
Határéretet, 2017, enteriőr, Reök Palota, Szeged

röznek. Mindennek van határa. A törvények határt szabnak a korlátlan szabadságnak. A túlterjedő hatalmat illő határok közé kell szorítani.

KÁNTOR ÁGNES képei folyamatos határátlépések, legyen szó műfaji és/vagy stiláris határokról, az ábrázolás reális/szürreális tartományáról, az alkotó és befogadó szempontváltásairól és a dialógusról, amely az egyén, jelen esetben a művész és az őt körülvevő környezet, vagy magasztosabban, az őt körül vevő világ dualitásából fakad.

E határátlépések egyik eleme, hogy Kántor Ágnes képein az ábrázolt figuratív alakok épp annyira elvonatkoztatottak, mint amennyire az absztrakt/geometrikus elemek, a valóság egy-egy szeletét láttatják. A festmény keretei közt teremtett világ, tér és idődimenziói megragadhatatlanok. Akár az álomban vagy az emlékekben, vagy a speciális fotótechnikai eljárásokkal készült fotográfiákon. Vagyis csak részek rajzolódnak ki tisztán, s a részek közti viszonyok esetlegesek, alkalmoszerűek. Pillanatnyi jelenlétükkel mégis az öröklét egy darabját jelentik.¹ A lazúros képsíkokon felderengő álomszerű képek különböző valóságselemeket kapcsolnak össze, amelyeket többnyire absztrakt motívumok ismétlődése köt össze a változó képi kontextusokban, a síkban elmosódó perspektívákban vagy azok hiányában.

Ezek a határátlépések realizálódnak az egyenértékű valóság elemek látványként való egymáshoz rendelésével, összeolvadásával a síkban, amint azt megfigyelhetjük a *Rejt* című képen a növény és az ember egy képi síkon való megjelenítése esetében is. A test és a testet meghatározó, azt körülvevő tárgyak kettőségében is határok szakadnak át, amint kölcsönösen meghatározzák egymást, ahogy a test és a ruha összeolvad, a ruhát helyettesítő testben vagy a testté lett ruhában – vagy akár a ruha, akár a test egy részletének hangsúlyozásával, kiemelésével jelenik meg. Ez jellemzi a *Pöttös* sorozatba tartozó *Hálóing* című képet, miként a festményruhák sorozatát is, amelyekben épp akként van jelen a test, hogy hiányzik belőle. A test kettőségéből adódóan, vagyis hogy egyszerre jelenti az alkotó szubjektumát és képezi a szemléletének tárgyát, az itt

¹ „A pillanat az öröklétet tárja fel az existencia előtt, amelyről így elmondható, »nem az idő atomja, hanem az öröklété. Az öröklét első visszatükröződése az időben, s egyidejűleg első kísérlet az idő feltartóztatására.«” In: Gyenge Zoltán: A megérett idő *Existencia*, Vol.II. 1992/Fasc. 1-4 Szeged-Budapest, p.427

kiállított munkák közt jó néhány önreflexiót is találunk. Képeket, amelyeknek a test, a testhez való viszony a tárgya.

„Maga a tér ragadja meg magát a testem révén.” – írta Merleau-Ponty.²

A festő, miközben saját testét a világnak kölcsönzi, a világot festménnyé változtatja. Ilyen a *Kilátás* című kép is, melyen a szürkén derengő, meghatározatlan, definiálatlan, tehát határ-nélküli, vagy ha úgy tetszik határtalan térben a kép előterébe helyezett sötétebb alakok kezén narancs-vörösen feldereng a kesztyű, amely önmagában hordozza a kép tragikumát és általa bontakozik ki a képben felsejlő, a tértől és időtől épp annyira függő, mint amennyire immáron a kép terében független világ-egésze. S ide megint csak Merleau-Ponty szavai kíváncsnak: „A festő az egyetlen, akinek joga van a dolgokat a nélkül szemlélni, hogy az ítékezés kényszere nehezedne rá. És képes arra, hogy ebből a világból, mely a történelem botrányait és dicsőségeit visszhangozza, *képeket* emeljen ki”³ – képeket, amelyek a látható belső meglevenedései, hiszen a festő nem kívülről, madártávlatból, hanem részként, belülről éli meg a teret, ebben tárul fel a világ, amelyben valamely pozíciót elfoglalunk. Ahhoz, hogy egyáltalán események, folyamatok, irányok legyenek, egy megtestesült szemlélő szubjektumra van szükség, aki a világ közegében létezik, és akinek számára ezek különböző formában megjelennek. Így képeződik le már-már Magritte-i szürrealitással a magas ház ablakaiban tükröződő fák feldarabolódott, részekre esett képe a *Mindig vágytam egy kertre* című képen. Kántor Ágnes ugyanis gyakran pazarlóan bánik a térrel. Képein sokszor óriási, nyitott, a lazúros felületkezelésnek köszönhetően azt mondhatnánk, már-már levegős felületek, a végtelenbe futó egyenesek, meghatározhatatlan helyszínek tűnnek fel. Figurái szinte elvesznek a „senki földjén”, a hajnali ködben. Fényhatásaiban sokszor a hajnalra emlékeztető derengést idézi, amely szintén határ-érzetet kelt: az átmenet az éjszaka és a nappal között. Átmenet az álmok és a valós világ között. A titkokkal teli éjszakából a félelmeket sejtető és szorongást keltő bizonytalan nappalba. A halálból az életbe.

² Maurice Merleau-Ponty: A filozófus árnyéka. In: uő: *A filozófia dicsérete*, p. 257.

³ Maurice Merleau-Ponty: A szem és a szellem. In: *Fenomén és mű. Fenomenológia és esztétika*. (Szerk.: Bacsó Béla) Kijárát, Budapest, 1997. pp. 53-77.

Kántor Ágnes
Mindig vágytam egy kertre, 2010, akril, vászon, 15 db, 160x160 cm

Festményei tehát a különböző valóságdimenziók határtalan összeolvadásai. De mit is jelent a határtalan? Hogy határvonalak által ki nem jelölt. Vég nélküli, roppant nagy, vagyis az időben megjelenő végtelen. Ugyanis a térbeli határtalanság, az időbeli végtelenség, azaz másképp az öröknek az átélését nyújtja.

Amikor a dolgokat nézem, azt a teret látom, amit elfoglalom. Azt akarom, hogy újra megjelenjen a tér, hogy visszatérjen... „Kedvenc szobrom egy fal lyukkal, hogy bekeretezze a teret a tér túlsó oldalán”. – írta Andy Warhol.⁴ Az informel különböző irányzatai és közülük legmarkánsabban talán Lucio Fontana tettek kísérletet arra, hogy ne a térben ábrázoljanak, hanem magát a teret ábrázolják az ő saját szubjektivitásában. A teret a *space*-t vagy *espace*-t, amely más nyelvekben az űr fogalmát is hordozza. Ezzel is talán úgy van az ember, mint a legelső ábrázolásoktól kezdve szinte mindennel, le kell képezni, valamilyen formában meg kell ragadni azt, amitől félek vagy tartok. Az ember a legkorábbi időktől kezdve igyekszik megragadni az időt és a teret. Számokkal méri, falak közé szorítja, azért mert végtelensége, határtalansága félelmet kelt.

Minél kisebbnek és gyengébbnek érzem magam, annál inkább kerítést építek magam köré, s az így lehatárolt tér nemcsak biztonságot nyújt, de a megváltozott dimenzióknak köszönhetően azt a bizonyosságot is adja, hogy nagy vagyok és magam uralom a teret. Máskülönben a mulandó létező kénytelen szembe nézni a múlhatatlannal, az örök végtelennel.

Ezért a határtalanság egyszerre félelmet keltő, negatív, de a szabadságot is kifejező pozitív fogalom. A határok elmosódása az elszigeteltség helyett az összeolvadás vagy egység érzetét kelti, az átjárhatóság a szabadságét. Kántor Ágnes képein talán egyszerre mindkettőt.

⁴ Andy Warhol: *Andy Warhol filozófiája (A-tól B-ig és vissza)* Ford. Halász Péter. Konkrét Könyvek Kiadó, 2004, p. 158.